

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

URBAN
FORUM

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2021
9-10 грудня
December 9-10 URBAN FORUM

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ:

МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА,
ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

Збірник наукових праць

Частина 3

Київ–2021

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Міністерство розвитку громад та територій України
Комітет з питань організації державної влади, місцевого
самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної
Ради України
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)
Представництво Польської академії наук в Києві
Краківський політехнічний університет ім. Тадеуша Костюшко
(Польща)
Караденізський технічний університет (Туреччина)
Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського
господарства (Узбекистан)

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2021
9-10 грудня
December 9-10

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ: МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА, ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК II

Частина 3 (СТУДЕНТСЬКІ ЧИТАННЯ)

КИЇВ 2021

Рекомендовано до друку Вченою радою КНУБА, прот. №46 від 20.12.2021 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Негода В.А. – заступник міністра розвитку громад та територій України
Клочко А.А. – Голова Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування ВРУ
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі (Німеччина)
Бялас М. – в.о. директора Представництва ПАН в Києві
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Івашко Ю.В. – д.арх., проф., КНУБА
Йелда Айдин Тюрк – PhD, доц., Караденізський технічний ун-т (Туреччина)
Карпунцов В.В. – д.ю.н., проф., КНУБА
Кобиларчик Ю. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Козловські Т. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Климчук М.М. – д.е.н., проф., КНУБА
Ковальчук О.Ю. – к.т.н., ст.н.с., КНУБА
Крупа М. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Кузнієрз-Крупа Д. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Малиновський В.Я. – д.п.н., проф., Луцький національний технічний ун-т
Малкевич А. – д.п.н., проф. (Польща)
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Марченко М.В. – к.ю.н., ВГО «Асоціація українських правників»
Паприця К. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Перегада Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Тімохін В.О. – д.арх., проф., КНУБА
Ткаченко В.В. – д.і.н., проф., КНУБА
Турсунов О.Б. – д.т.н., проф., Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського господарства (Узбекистан)
Устінова І.І. – д.арх., проф., КНУБА
Шебек Н.М. – д.арх., проф., КНУБА
Чернишев Д.О. – д.т.н., проф., КНУБА
Яковлев Д.В. – д.п.н., проф., НУ «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

Горбатенко Володимир Павлович – доктор політичних наук, професор
Товбич Валерій Васильович – доктор архітектури, професор

Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та соціокультурні засади. Зб. наук. пр. Вип. II. В 3-х ч. Київ–Тернопіль : КНУБА, «Бескиди», 2021. Частина 3 (Студентські читання). 227 с.

До цієї частини увійшли матеріали студентських читань 9-10 грудня 2021 р.

ЗМІСТ

Березіна Є.

Перспективи містобудування на прикладі міста Запоріжжя..... 6

Біла А.

Еволюційні аспекти формування політичних та історико-культурних засад розвитку міста та регіонів..... 10

Васильєва Н.

Київ смарт сіті – сучасна модель управління містом на засадах передових знань та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій 16

Гаєва М.

Екологічні аспекти містобудування: історія питання..... 22

Грицько Д.

Корпоративна відповідальність як чинник урбаністичного процесу 26

Довбуш В., Бондаренко О.

Таємниче підземелля у місті Київ 31

Єгорова О.

Вплив сучасних урбаністичних процесів на використання людського капіталу..... 36

Зубанич В.

«Розумне місто» як новий етап міського розвитку 40

Клименко Є.

Психологічні особливості сприйняття модерністичної архітектури на прикладі Церкви Світла Тадао Андо 45

Красуля Н.

Історико-культурний спадок як чинник стимулювання розвитку міст та регіонів України 51

Лавренчук В.

Урбаністика та просторове планування Запорізької Січі 54

Лесик В., Остапенко Д.

Жіночі образи націй: політико-урбаністичний аспект..... 59

Литвин О.

Екологічний маркетинг як складова соціальної відповідальності вітчизняних підприємств 63

<i>Литвинчук М.</i> Формування типології підземних функціональних зон міста (взагалі та на прикладі Києва).....	68
<i>Літвінов М.</i> Організаційно-технологічне моделювання реконструкції житлових будинків.....	96
<i>Майский Д.</i> О механизмах формирования сознания в контексте пространства потоков	100
Нові прогресивні конструктивні та технологічні рішення підземних споруд, в тому числі для захисту навколишньої забудови. методи їх моніторингу (Диптих)	
Частина I. <i>Марков Є., Карбан С.</i>	108
Частина II. <i>Пицолка В., Суворова О.</i>	124
<i>Матвієнко Д.</i> Проблемні питання автомобільного транспорту: регіональний аспект (на прикладі Сумської області).....	137
<i>Михайленко В.</i> Організаційно-економічний механізм енергозбереження будівельних підприємств.....	141
<i>Молоткова В.</i> Інноваційне реформування будівництва лікувально-профілактичних закладів України	146
<i>Огнев'юк С.</i> Основні риси мистецтва бойчукістів та їх вплив на мистецтво ХХ століття.....	148
<i>Погребняк М.</i> Повсякденне життя селян Наддніпрянської України ХІХ-ХХ століття.....	152
<i>Показной А.</i> Протестна вулиця vs Партія Волл-стріт	158
<i>Романенко К.</i> Розвиток міського простору Києва у контексті історичних подій ХVІІ– ХVІІІ століть	162

<i>Рябоконт О.</i>	
Корпоративна соціальна відповідальність на регіональному та муніципальному рівні управління.....	166
<i>Смірнова З.</i>	
Регулятори стимулювання розвитку якості життя населення та інклюзивності міст	172
<i>Сопінський Ю.</i>	
Нерухомість Київського Комерційного інституту в 1908-1912 рр.	180
<i>Снівак В.</i>	
Альтернативна енергетика в Україні: стан та проблематика	185
<i>Тараненко К.</i>	
Розвиток міст за допомогою соціального партнерства.....	190
<i>Фартушний Д. С.</i>	
Чинники електорального вибору: партійні ідеології vs. медіа-скандали	192
<i>Чередніченко О.</i>	
Інноваційні підходи до вирішення питання освоєння підземного простору.....	196
<i>Шелудько О.</i>	
Міська економіка і екологічні проблеми	202
<i>Шелудько О.</i>	
Містобудування за часів Київської Русі	205
<i>Шимко А.</i>	
Прибутковість підприємства як чинник успішної соціальної складової урбаністичного простору	211
<i>Янішевська А.</i>	
Політичні та історико-культурні засади розвитку міста Біла Церква...	216
<i>Яріз М.</i>	
Вплив Російської імперії на розвиток інфраструктури українських міст	224

8. Курінь. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%8C> (дата звернення: 17.11.2021).

9. Укріплення та озброєння. URL: https://pidru4niki.com/16381204/kulturologiya/ukriplennya_ozbroyennya (дата звернення: 05.12.2021).

10. Обробні житлові й господарчі споруди. URL: <http://about-ukraine.com/category/arhitektura/arhitektura-kiivskoi-rusi-kintsya-x-1-i-polovini-xiii-st/> (дата звернення: 05.12.2021).

*Лесик Вероніка, Остапенко Дар'я,
ф-т урбаністики та просторового планування, 052 «Політологія»,
Наук. керівник: к.п.н. Гербут Н.А.,
кафедра політичних наук і права КНУБА*

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ НАЦІЙ: ПОЛІТИКО-УРБАНІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

У XIX ст. в Європі відбувалися соціально-політичні процеси, які спонукали людей гуртуватися та відчувати себе нацією. Нерозривно з цими процесами поставала проблема пошуку інтелектуальних та естетичних засобів, які б дозволили великому і неоднорідному натовпу надати певних однорідних характеристик.

У XIX ст. час досить поширеним стає зв'язок між жіночим та національним. Мабуть найбільш відома алегорія - це американська Статуя Свободи. Але є й інші фігури: Колумбія (жіночий образ, який уособлював США після Американської революції), Британія, Австрія, Росія, швейцарська Гельвеція, Італія туррита, Германія та її сестри - Баварія, Франконія, Саксонія, Бероліна, Хаммонія та Брунонія. Ці національні алегорії прикрашали міста, символізуючи згуртованість та єдність, національну ідею та державність.

Вважається, що масштаб символів відображає розмір нації, тому часто статуї робилися великими, як і в стародавні часи - наприклад, Боварія перед Залом слави в Мюнхені або Германія (Нідервальдський пам'ятник), що знаходиться біля міста Рюдесхайм [7, с. 93].

Час від часу у дослідників виникає питання: «Чому така значна невідповідність між реальним становищем жінки в патріархальному суспільстві та її домінуючою роллю в алегорії?». Є різні пояснення психоаналітичного та соціокультурного характеру, але беззаперечним є те, що естетична сфера має свої закономірності.

Традиція називати країни та народи словами жіночого роду була притаманна ще Римській імперії та латинській мові. Крім того, образи націй часто наділялися атрибутами Римської імперії [7, с. 94].

Зовнішні атрибути алегорії Британії, що має - коринфський шолом, тризуб і щит - зберігаються в незмінній традиції з 16 століття і є спільними для різних скульптур у британських містах Плімут, Бат, Манчестер та Грейт-Ярмут [6]. Форма монет у Великобританії не змінювалася з давніх часів: на аверсі зображався портрет римського намісника чи британського монарха, а на реверсі — алегорія Британії. Британська інвестиційна монета із золоті та сріблі випускається в такому вигляді до сьогодні. Традиційне зображення Британії також можна знайти на поштових марках і медалях [3].

Відомі античні алегорії *перемоги* такі, як Ніка із Самофракії чи Вікторія Брешийська або алегорії *боротьби* (Афіна Промахос) є зразками майже для всіх європейських національних уособлень.

З розвитком національної свідомості та національної держави в ХІХ столітті національні символи в мистецтві все більше асоціювалися із символами влади й боротьби. Розглянемо це на прикладі Німеччини.

Якщо дивитися зі стилістичної та художньо-історичної точки зору, то міста Німеччини містили античні, готичні і ренесансні елементи, тобто мали символічний зв'язок як з Римською імперією, так й із Священною Римською імперією - наддержавним союзом, що проіснував до 1806 року [5, с.43].

Пам'ятник у національному парку Нідервальд, на горі Рюдесхаймер Берг, що височіє над долиною Рейну біля міста

Рюдесхайм, був збудований у 1877-1883 роках за проектом Йоганнеса Шиллінга. Він покликаний увічнити створення Німецької імперії після франко-пруської війни 1870—1871 рр. На постаменті заввишки 25 м встановлена алегорична фігура Німеччини (12,5 м), що тримає імператорську корону в піднятій правій руці та імперський меч, увінчаним лавровим вінком, у лівій. Знаходиться статуя на висоті 225 м над рівнем Рейну. Могутня Германія Нідервальдська чітко демонструє готовність до бою і висуває цілком конкретні претензії на владу та територію. На щиті напис: «Німецький меч захищає німецький Рейн».

Отже, Германія Нідервальдська заявляє про існування німецької нації, яка не лише визначала себе через свою історичну, мовну та культурну схожість, але й зрозуміла себе як діючий колективний індивід. Самовпевненість Германії відповідає самовпевненості німецької нації, яка черпає легітимацію правління зі справжньої національної автономії [5, с.44-45].

Що стосується України, то жіночий образ нації затвердився тут лише у ХХІ столітті - після отримання повної незалежності та зведення монументу на честь цієї надзвичайно важливої події.

Монумент Незалежності України – це тріумфальна колона у центрі Києва, встановлена на честь десятиліття незалежності України. Пам'ятник уособлює народження нової держави і є одним із найяскравіших скульптурних творів країни. Монумент зведено за задумом скульптора Анатолія Куца у 2001 році. Це найвищий пам'ятник України, що являє собою 9-метрову статую, яка височить над містом на 52-метровій колоні. Підніжжя зроблене у вигляді християнського храму, прототипом якого є Брама Заборовського - парадний в'їзд на територію Софійського собору, датований 18 століттям.

Монумент Незалежності України виконаний у стилі українського бароко та ампіру. Жіноча фігура, яка вінчає колону, є Берегинею-Орантою. У руках вона тримає калинову гілку – вічний символ України [3].

Образ Берегині взятий автором проекту із давньослов'янської язичницької релігії. Її вважали матір'ю всього живого, богинею-

захисницею будинку та сім'ї [3]. Оранта (від лат. orans — «той, що молиться») — один з основних типів зображення Божої Матері. Оранта зображувалася з піднятими вгору руками — це один із найдавніших жестів звернення до Бога, що означає благання, прохання [1]. Цікаво, що лівою рукою Оранта вказує на захід – наш шлях до Європи. А калинову гілку, національний символ кровної єдності українців, краси і благополуччя, вона тримає правою рукою, три пальці якої складають трійцю, як знак звернення до Бога за покровом, благословенням і захистом.

Автор поєднав в образі молодої дівчини язичництво та християнство, що є невід'ємними елементами історії українського народу.

У 2012 році відкрили пам'ятник Незалежності в Тернополі. Сьогодні на Театральному майдані в Тернополі гордо стоїть жінка як символ України у вінку з піднятими вгору руками, які переходять у журавля, що прагне до неба, до свободи [2].

Отже, на відміну від жіночих образів націй Західної Європи, сучасна українська алегорія не войовнича; вона є захисницею, але захисницею без зброї. Можливо, тому що у 1991 році Україна несподівано отримала омріяну незалежність мирним шляхом. Але є в усіх європейських образах націй і спільне: через жінку формується та символізується ідея народження, походження та органічна структура єдності.

Список використаних джерел:

1. Костюк Б. Зображення Богородиці Оранти в Софійському соборі дотепер називають «Непорушною стіною» – історик: Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/kyjivska-rus-i-bohorodycia/30382978.html> (дата звернення: 29.11.2021).

2. Символ Незалежності України встановили на Театральній площі в Тернополі: Тернопільська міська рада, 2012. URL: <https://ternopilcity.gov.ua/news/16300.html> (дата звернення: 28.11.2021).

3. Як створювався монумент на Майдані Незалежності: Вечірній Київ, 2018. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/24435/> (дата звернення: 28.11.2021).

4. Britannia, allegory of a nation, emblem of empire, and patriotic icon: Oxford Dictionary of National Biography/ URL: [https://www.oxforddnb.com/view/10.1093/\(ref:odnb/9780198614128.001.0001/odnb-9780198614128-e-68196](https://www.oxforddnb.com/view/10.1093/(ref:odnb/9780198614128.001.0001/odnb-9780198614128-e-68196) (дата звернення: 27.11.2021).

5. Gall L. Die Germania als Symbol nationaler Identität im 19. und 20. Jahrhundert. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1993. s. 54.

6. Goldmünze - Britannia. URL: <http://www.bullionweb.de/goldmuenze/britannia.html>

7. Rentmeister C. Berufsverbot für die Musen. Warum sind so viele Allegorien weiblich? *Ästhetik und Kommunikation*. 1976. № 25. S. 92–112.

*Литвин Олена Георгіївна,
студентка будівельного факультету КНУБА
Наук. керівник: Ярошук І.В., к.і.н., доц.,
кафедра політичних наук і права КНУБА.*

ЕКОЛОГІЧНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток суспільства, галузей економіки та технологій супроводжується забрудненням навколишнього середовища, що сприяло виникненню концепцій, таких як екологічний маркетинг.

У міру інтеграції України до європейської спільноти, розвитку екологічної свідомості споживачів буде посилюватись усвідомлення ролі екологічного маркетингу, як інструменту механізму підвищення рівня екологічної безпеки. Аналіз ролі цього типу маркетингу показав, що він може бути одним з найбільш дієвих еколого-економічних інструментів і відіграватиме значну роль у процесі забезпечення екологічної безпеки.